

K doporučením Výboru ve věci ACCC/C/2012/50:

Novela zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí (dále jen „zákon EIA“), která nabyla účinnosti 1. 4. 2015, rozsáhle změnila podmínky pro účast veřejnosti v řízeních podle článku 6 Úmluvy a také přístup veřejnosti k soudní ochraně podle článku 9 odst. 2 a 3 Úmluvy.

K jednotlivým bodům:

- a) + b) Kdokoliv, tedy jakákoliv fyzická i právnická osoba, může podávat připomínky jak v jednotlivých fázích procesu EIA, tak v řízeních na něj navazujících, která jsou řízeními ve smyslu článku 6 Úmluvy. Orgán vedoucí proces EIA je povinen vypořádání těchto připomínek uvést do jím vydávaného stanoviska EIA a orgán vedoucí řízení na proces EIA navazující je povinen takové vypořádání uvést do jím vydávaného rozhodnutí. NGOs se navíc mohou stát účastníky řízení navazujících na proces EIA, což jim dává i další práva umožňující jejich efektivní účast – například právo nahlížet do spisu nebo právo odvolat se.

Relevantní ustanovení:

- § 6 odst. 7 zákona EIA: „(7) Veřejnost, dotčená veřejnost, dotčené správní úřady a dotčené územní samosprávné celky mohou zaslat písemné vyjádření k oznámení příslušnému úřadu do 20 dnů ode dne zveřejnění informace o oznámení. K vyjádřením zaslaným po lhůtě příslušný úřad nemusí přihlížet.“
  - § 8 odst. 3 zákona EIA: „(3) Veřejnost, dotčená veřejnost, dotčené správní úřady a dotčené územní samosprávné celky se mohou vyjádřit k dokumentaci u příslušného úřadu, a to písemně do 30 dnů od zveřejnění informace o dokumentaci. K vyjádřením zaslaným po lhůtě úřad nemusí přihlížet.“
  - Příloha č. 5 – *Náležitosti posudku*: „Vypořádání všech obdržených vyjádření k dokumentaci (oznámení)“
  - § 9 odst. 8 zákona EIA: „(8) Veřejnost, dotčená veřejnost, dotčené správní úřady a dotčené územní samosprávné celky mohou zaslat příslušnému úřadu písemné vyjádření k posudku ve lhůtě do 30 dnů ode dne zveřejnění informace o něm, popřípadě se k němu vyjádřit na veřejném projednání podle § 17. K vyjádřením zaslaným po uplynutí této lhůty úřad při dalším postupu nemusí přihlížet.“
  - Příloha č. 6 – *Náležitosti stanoviska (EIA)*:
„7. Vypořádání vyjádření k dokumentaci (oznámení)
8. Vypořádání vyjádření k posudku“
  - § 9b odst. 1 a 2 zákona EIA:
„(1) Veřejnost může v navazujícím řízení uplatňovat připomínky k záměru. Připomínky lze uplatnit ve lhůtě do 30 dnů od zveřejnění informací podle § 9b odst. 1 na úřední desce, nestanoví-li zvláštní právní předpis či správní orgán příslušný k vedení navazujícího řízení lhůtu delší.
(2) Správní orgán v odůvodnění svého rozhodnutí uvede i vypořádání připomínek veřejnosti.“
- c) NGOs podle článku 2 odst. 5 úmluvy mají přístup k odvolání i soudnímu přezkumu proti rozhodnutím vydaným v řízeních navazujících na proces EIA, tedy veškerých řízeních ve smyslu článku 6 Úmluvy. Odvoláním lze napadnout jak věcnou správnost vydaného rozhodnutí, tak i soulad obsahu tohoto rozhodnutí a řízení, které mu předcházelo, s právními předpisy. Žalobou – tedy v rámci soudního přezkumu – mohou NGOs napadat hmotnou i procesní zákonnost vydaného rozhodnutí. Žalobě i bez návrhu soud přízná odkladný účinek

nebo nařídí předběžné opatření, hrozí-li nebezpečí, že realizací záměru může dojít k závažným škodám na životním prostředí. V zájmu zajištění širokého přístupu k soudní ochraně mohou NGOs podat odvolání a následně i žalobu i tehdy, pokud nebyla účastníky řízení předcházejícího vydání napadeného rozhodnutí.

Relevantní ustanovení:

- § 3 písm. i) zákona EIA:
*„i) dotčenou veřejností
1. osoba, která může být rozhodnutím vydaným v navazujícím řízení dotčena ve svých právech nebo povinnostech,
2. právnická osoba soukromého práva, jejímž předmětem činnosti je podle zakladatelského právního jednání ochrana životního prostředí nebo veřejného zdraví, a jejíž hlavní činností není podnikání nebo jiná výdělečná činnost, která vznikla alespoň 3 roky před dnem zveřejnění informací o navazujícím řízení podle § 9b odst. 1, případně před dnem vydání rozhodnutí podle § 7 odst. 6, nebo kterou podporuje svými podpisy nejméně 200 osob,“*
- § 9 odst. 3 a 4 zákona EIA:
*„(3) Pokud se podáním písemného oznámení přihlásí správnímu orgánu, který navazující řízení vede, do 30 dnů ode dne zveřejnění informací podle § 9b odst. 1, stává se účastníkem navazujícího řízení též
a) obec dotčená záměrem, nebo
b) dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. i) bodě 2.
(4) Odvolání proti rozhodnutí vydanému v navazujícím řízení může podat také dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. i) bodě 2, a to i v případě, že nebyla účastníkem řízení v prvním stupni.“*
- § 9d zákona EIA:
*„(1) Dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. i) bodě 2 se může žalobou domáhat zrušení rozhodnutí vydaného v navazujícím řízení a napadat hmotnou nebo procesní zákonnost tohoto rozhodnutí. Pro účely postupu dle věty první se má za to, že dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. i) bodě 2 má práva, na kterých může být rozhodnutím vydaným v navazujícím řízení zkrácena.
(2) O žalobách proti rozhodnutím vydaným v navazujících řízeních rozhodne soud do 90 dnů poté, kdy žaloba došla soudu. Soud i bez návrhu rozhodne o přiznání odkladného účinku žalobě nebo o předběžném opatření podle soudního řádu správního. Soud přizná žalobě odkladný účinek nebo nařídí předběžné opatření, hrozí-li nebezpečí, že realizací záměru může dojít k závažným škodám na životním prostředí.“*

- d) Výstupem zjišťovacího řízení/EIA screeningu, v němž se u vymezené kategorie záměrů určuje, zda mají či nemají podléhat procesu EIA, je rozhodnutí. To znamená, že NGOs podle článku 2 odst. 5 Úmluvy mohou podat odvolání i žalobu i proti tomuto aktu, a to za stejných podmínek jako je uvedeno u předchozího bodu.

Relevantní ustanovení:

- § 7 odst. 6 zákona EIA:
„(6) Dojde-li příslušný úřad k závěru, že záměr nebo jeho změna nebudou posuzovány podle tohoto zákona, vydá o tom rozhodnutí, které je prvním úkonem v řízení. V rozhodnutí se uvedou základní údaje o záměru v rozsahu bodů B.I.1. až B.I.4. a B.I.6.

přílohy č. 3 k tomuto zákonu a úvahy, kterými se příslušný úřad řídil při hodnocení zásad uvedených v příloze č. 2 k tomuto zákonu. Rozhodnutí se zveřejňuje způsobem podle § 16 a doručuje veřejnou vyhláškou. Právo podat odvolání proti rozhodnutí má oznamovatel a dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. i) bodě 2. Splnění podmínek podle § 3 písm. i) bodu 2 doloží dotčená veřejnost v odvolání.“

- § 7 odst. 9 a 10 zákona EIA:

„(9) Dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. i) bodě 2 se může žalobou domáhat zrušení rozhodnutí vydaného ve zjišťovacím řízení, že záměr nebo jeho změna nebudou posuzovány podle tohoto zákona, a napadat hmotnou nebo procesní zákonnost tohoto rozhodnutí. Pro účely postupu dle věty první se má za to, že dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. i) bodě 2 má práva, na kterých může být rozhodnutím vydaným ve zjišťovacím řízení, že záměr nebo jeho změna nebudou posuzovány podle tohoto zákona, zkrácena.

(10) O žalobě proti rozhodnutí vydanému ve zjišťovacím řízení rozhodne soud do 90 dnů poté, kdy žaloba došla soudu.“

- e) Co se týče hluku, občanský zákoník stanoví, že jsou-li imise (tedy i hluk) důsledkem provozu závodu nebo podobného zařízení, který byl úředně schválen, má soused právo na náhradu újmy v penězích a pokud je provádění provozu překračován rozsah, v jakém byl provoz úředně schválen, má soused právo, aby se provozovatel tohoto zdržel, a za tímto účelem může podat žalobu. Obecně je nezbytné dodat, že v ostatních případech – tedy v případech, kdy hluk není důsledkem provozu závodu nebo podobného zařízení – může soused podat žalobu proti jakémukoliv hluku v míře nepřiměřené místním poměrům a podstatně omezují obvyklé užívání pozemku.

Relevantní ustanovení:

- § 1013 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník:

„(1) Vlastník se zdrží všeho, co působí, že odpad, voda, kouř, prach, plyn, pach, světlo, stín, hluk, otřesy a jiné podobné účinky (imise) vnikají na pozemek jiného vlastníka (souseda) v míře nepřiměřené místním poměrům a podstatně omezují obvyklé užívání pozemku; to platí i o vnikání zvířat. Zakazuje se přímo přivádět imise na pozemek jiného vlastníka bez ohledu na míru takových vlivů a na stupeň obtěžování souseda, ledaže se to opírá o zvláštní právní důvod.

(2) Jsou-li imise důsledkem provozu závodu nebo podobného zařízení, který byl úředně schválen, má soused právo jen na náhradu újmy v penězích, i když byla újma způsobena okolnostmi, k nimž se při úředním projednávání nepřihlédlo. To neplatí, pokud se při provádění provozu překračuje rozsah, v jakém byl úředně schválen.“

- § 1042 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník:

„Vlastník se může domáhat ochrany proti každému, kdo neprávem do jeho vlastnického práva zasahuje nebo je ruší jinak než tím, že mu věc zadržuje.“

Územní plán (land-use plan) se vydává formou tzv. opatření obecné povahy. Zákon umožňuje podat podnět na přezkum jeho souladu s právními předpisy a také návrh na jeho zrušení. Lze předpokládat, že pokud byl územní plán vydán „in contravention of urban and land-planning standards or other environmental protection law“, lze jej považovat za rozporný s právními předpisy a podrobit jej tzv. přezkumnému řízení. Zahájení přezkumného řízení je ponecháno na vůli správního orgánu, který je k němu příslušný, avšak kdokoliv může k tomuto orgánu podat podnět na jeho zahájení. Návrh na zrušení územního plánu je oprávněn podat ve lhůtě

3 let (ode dne kdy územní plán nabyl účinnosti) ten, kdo tvrdí, že jím byl zkrácen na svých právech. O tomto návrhu rozhoduje soud.

Relevantní ustanovení:

- § 174 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád:
„(2) Soulad opatření obecné povahy s právními předpisy lze posoudit v přezkumném řízení. Usnesení o zahájení přezkumného řízení lze vydat do 3 let od účinnosti opatření. Účinky rozhodnutí v přezkumném řízení nastávají ode dne jeho právní moci.“
- § 101a odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní:
„(1) Návrh na zrušení opatření obecné povahy nebo jeho částí je oprávněn podat ten, kdo tvrdí, že byl na svých právech opatřením obecné povahy, vydaným správním orgánem, zkrácen. Pokud je podle zákona současně oprávněn ve věci, ve které bylo opatřením obecné povahy užito, podat ve správním soudnictví žalobu nebo jiný návrh, může navrhnout zrušení opatření obecné povahy jen společně s takovým návrhem.“
- § 101b odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní:
„(1) Návrh lze podat do 3 let ode dne, kdy návrhem napadené opatření obecné povahy nabylo účinnosti. Zmeškání lhůty pro podání návrhu nelze prominout.“

K doporučením Výboru ve věci ACCC/C/2012/70:

- i) Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí stanoví okruh plánů a programů, které mají být posuzovány v procesu SEA. Konkrétní seznam plánů a programů, u kterých bude v budoucnu zajištěno, že při jejich schvalování bude zajištěna účast veřejnosti podle čl. 7 Úmluvy, není možné předem sestavit. Obecně však lze říci, že účast veřejnosti při schvalování plánů a programů zajišťuje v České republice proces SEA a je možné obecně vymezit množinu plánů a programů, u kterých bude účast veřejnosti zajištěna. Jedná se o plány a programy (a jejich změny), které stanoví rámec pro budoucí povolení záměrů posuzovaných v procesu EIA, a které jsou zpracované nebo zadané orgánem veřejné správy a následně orgánem veřejné správy schvalované nebo ke schválení předkládané.
- ii) I zde se uplatní kritéria uvedená v předchozím bodě.
- iii) No plans or programmes similar in nature to the National Investment Plan have been adopted since the National Investment Plan and there are no such plans or programmes foreseen to be considered in near future that would need to be subjected to public participation under article 7 of the Convention.